Бабарицький Олександр,
кандидат економічних наук,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Воробйова Єлизавета,
здобувач вищої освіти,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови збройної агресії проти України зумовили функціонування системи державного управління в особливому правовому режимі воєнного стану, який суттєво змінює характер діяльності органів публічної влади, розподіл повноважень та механізми прийняття управлінських рішень. У таких умовах ефективність державного управління набуває критичного значення, оскільки від неї залежить здатність держави забезпечувати обороноздатність, підтримувати внутрішню стабільність та гарантувати безперервність функціонування ключових інституцій.

Правовою основою запровадження та функціонування воєнного стану в Україні є Конституція України та Закон України «Про правовий режим воєнного стану», які визначають зміст цього режиму, порядок його введення, а також особливості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Згідно з цими актами, воєнний стан передбачає можливість тимчасового обмеження окремих конституційних прав і свобод громадян та розширення повноважень органів виконавчої влади і військового командування.

В умовах воєнного стану відбувається суттєва трансформація системи державного управління, яка проявляється насамперед у посиленні централізації управлінських процесів. Така централізація дозволяє забезпечити оперативність прийняття рішень, швидке реагування на загрози та узгодженість дій між

різними органами влади. Особливо це важливо в умовах інтенсивних бойових дій та необхідності мобілізації ресурсів держави.

Водночас зростає значення міжвідомчої координації, яка охоплює взаємодію Кабінету Міністрів України, військових адміністрацій та органів сектору безпеки і оборони. Така координація спрямована на забезпечення єдності державної політики та мінімізацію управлінських ризиків. Також певного значення набуває цифровізація державного управління, яка забезпечує безперервність адміністративних процесів навіть за умов руйнування інфраструктури та підвищених безпекових ризиків.

Разом із тим ефективність державного управління в умовах воєнного стану супроводжується низкою проблем. Однією з них є надмірна централізація, яка може знижувати гнучкість управлінських рішень на місцях. Другою проблемою є недостатній рівень координації між органами влади, що інколи призводить до дублювання функцій або затримок у прийнятті рішень. Третьою проблемою є кадровий дефіцит у системі державного управління через мобілізаційні процеси та перерозподіл персоналу.

Важливим аспектом є також необхідність дотримання балансу між ефективністю управління та забезпеченням прав і свобод людини. Навіть в умовах воєнного стану обмеження прав повинні бути пропорційними та обґрунтованими, що відповідає принципу верховенства права.

Крім того, сучасні умови війни формують нові виклики для державного управління, пов’язані з гібридними загрозами, інформаційними операціями та кібербезпекою, що потребує адаптації управлінських моделей. Підвищення ефективності державного управління в умовах воєнного стану потребує комплексного підходу. Насамперед необхідно вдосконалити механізми міжвідомчої координації, забезпечити розвиток цифрової інфраструктури державного управління, а також удосконалити систему підготовки управлінських кадрів. Важливим є також баланс між централізацією та децентралізацією управління, що дозволяє поєднати оперативність рішень із гнучкістю їх реалізації.

Таким чином, державне управління в умовах воєнного стану є складною багаторівневою системою, ефективність якої залежить від здатності держави швидко адаптуватися до змін, забезпечувати координацію органів влади та своєчасно приймати управлінські рішення в умовах підвищених ризиків і невизначеності. Важливе значення при цьому має також збереження балансу між оперативністю реагування та дотриманням принципів законності, прозорості й захисту прав людини. Саме комплексний підхід до організації державного управління дозволяє підвищити його стійкість та результативність у період воєнного стану.